

ВИХОДИТЬ щО ТИЖНЯ
В НЕДІЛЮ.
Адреса редакції
і адміністрації:
„Свобода”, Львів,
Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орган Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА
виконується в краю: місечно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот.
В Америці 2 дол. річно.
Зміна адреси 50 сотіків
Коодинове число комп'юте
20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

На порозі Нового Року.

Ви, люди боязкої душі і невільничої смисли! Ви всі, хто цінить над усе незакалмучений спокій свого серця і своєї голови, над усе бойтися відступити від раз принятій догми і стягнути закид навітриання своєї програми, в інших обставинах і умовинах уложеніх принципів. Ви, що хочете проїхати безплатними пасажирами до будучої України, не віддавши нічого тій страшенній боротьбі, котрою вона здобувається, не побивши святочних черевиків на тій груді, на котрій тягнеться тяжкий обоз цього походу. Ви краще відійті, коли не маєте охоти підатись твердим вимогам цього страшного часу. Зайдіть з політичної, з громадської арені — і не перешкоджайте тим, хто має сміливість працювати й творити нове життя тими методами, котрими воно може творитись в даний момент. Не заважайте їм, поки не зможете самі приступити до роботи.

Менше всього в даний момент я вважаю можливою безпринципність, змальність, легкодушність, моральну розхрещаність... Стадія українського життя, в яку ми вийшли, вимагає високого морального пастрою, спартанського почуття обовязку, певного аскетизму і навіть героїзму від українських громадян. Хто не може відповісти цим вимогам, той не гідний того великого часу, який ми переживаємо. Хто хоче бути гідним громадянином, той мусить видобути з себе ці моральні сили. Царство свободи здобувається також сильним примусом над собою, як і царство Боже... Менше всього годиться для вступу до цього морального чи політичний індиферентизм (байдужність), принцип „моя хата з краю“.

Наведені думки — це уривок зі статті президента революційного парламенту України (Центральної Ради), проф. М. Грушевського, на початку 1918 р. Висловив їх великий дослідник минулого України і стацій громадський діяч, на якого плечі дали вложила найбільший тягар відповідальності в переделомовій хвилі, коли в огні і бурі пробудилася українська нація і з мечем в руці упізнала своє право на перевітряних шляхах Сходу. Тому й підкреслюю проф. Грушевський:

Україна й український народ переживають хвилі, які випадають народові раз на всю історію, або й зовсім не випадають. Не тільки злетіли з них кайдани і зявилася можливість відновити свою державність, але обставини дали змогу розгорнути також на всю ширину і соціальну програму, про котру мріяли ціліми стотисячами українські трудові маси. Таке назгромадження великих вартоостей, чи міжливостей, накладає особливо великі обов'язки на сучасне українське громадянство. Може це воно вважати своїм щастям — що йому присудилося творити це велике історичне діло. Може плакатися, що цей присуд долі позбавив його права чи можливості звичайного обивательського життя і положив на нього такий тяжкий хрест, такий важкий обовязок. Але увінчення від нього нема — під страхом вічної ганьби й осуду пізніших поколінь.

Десять літ минає від хвилі в якій президент Центральної Ради ставив сучасному поколінню згадані вимоги. А за той час переживалими хвилинами найвищого підйому і найбільшого упадку.

Рік 1918: 22 січня проголосення самостійності України; 9. лютого Українська Держава заключує мир з центральними державами; 1 листопада Галичина Земля після дов-

гих століть промовляє своє залишне слово... Рік 1919: високо знімається буруни на розгойданому українському морю, „від Кавказу по Сян—лиши один Лан“, наступають чорні хмарі — одна з півночі, друга з заходу; усміх сонця з поза хмар: геройний похід галицьких полків на Київ і страшний „четирокутник смерті“... Рік 1920: селянська Україна кервавиться в повстаннях проти большевицьких орд...

Рік 1921: рицький мир, живе тіло народу почтівтомано...

А опісля? Черезвичайки, тюми, табори полонених і інтернованих, тисячні політичні процеси, 14. березня 1923 р... І вперта, глуха боротьба великоукраїнського села за право нації по тамтой бік кордону. І безперервна боротьба всіх верств західної вітки скрівавленої нації, якої найвищим шпилем здів під час виборів до варшавського сейму перед п'ятьма літами.

Після 14. березня 1923 р. прийшли два важкі роки знесилення, які пригадують сварню жidів над ріками вавилонськими.

Та відзвивається почуття відповідальности перед тими, що своїми могилами застелили Визвольний Шлях 40-міліонового народу. По обох боках кордону боротьба за найвище право нації приирає організовані форми. Фронт це боротьби засинає обійтися кожний поріг української сім'ї, кожну ділянку національного життя. На чолі цих змагань в накинених нам умовинах стає Українське Національно-Демократичне Обєднання, перша на українських землях політична партія, яка в своїй діяльності старається обхопити всі українські землі і всі питання всеукраїнської політики.

За півтретя року своєго існування Обєднання виказало, що воно являється силою, перед котрою дрожать вороги українського народу. А тайна впливу і значення Обєднання лежить в тому, що воно шукає опори для своєї політики не в чужій помочі, а єдино в розбудові власних сил нації на окремих царинках життя. Завдяки досвідові, який виніс наш народ з бурливих літ попередому, клічі, з якими йде Обєднання в широкі маси, находять чуткий відгомін.

Тому з такою скаженою лютою поборють Обєднання численні наемники чужих сил.

Сьогодня стоїмо на передодні Нового Року — 1928. Буде він ювілейним роком, бо в ньому звершуватиметься десятиліття історичних подій памятного 1918 р.; подій, які стерли з нас пятно раба; подій, які перейдуть до історії України як навязання до традицій Богдана Хмельницького та Івана Мазепи. Далеко-сягле іхнє значення відчува проф. Грушевський, ставлячи до сучасного покоління наведені на вступі тверді вимоги як наказ переломового часу, як обовязок, від якого нема увільнення під страхом вічної ганьби й осуду пізніших поколінь.

Ми хвиливо опинилися під колесами історії. Та живе в наших душах гомін Великих Днів, коли сонце Волі цінувало Українську Землю, коли полки українські зводили побідні бої з історичними ворогами.

Тому й залізні слова президента Центральної Ради, висловлені из

Українські виборці!

Творіть в кожній місцевості Український Національний Виборчий Комітет. Звязуйтесь з Повітовими Національними Комітетами. Пишіть до Краєвої Народньої Канцелярії (Львів, вул. Косцюшка 1а.) по брошурі, афіші і відозві.

Допильнуйте, щоби в списках виборців були втягнені всі виборці українці. Вносіть рекламації проти поліщення виборців в списках і проти поміщення в списках неуправнених до голосування. Тільки від 2-го до 15-го січня можна це все перевести!

порозі 1918 р., промовляють до нас сьогодня мовою обважнілою 10-літнім досвідом, окупленім кровю і терпінням найкращих синів Батьківщини.

Вдумаймося в них тим глибше сьогодня, на порозі Нового Року, на передодні чергового іспиту політичної зрілості і національної свідомості, який жде західно-українські землі в перших днях березня. Покажім світові, що з великого пожару, яким спалахнула Україна перед 10-ти роками, винесли ми наш національний ідеал незаплямлений, що він живе в наших душах і диктує нам збирі поведінку у відношенню до всіх явних і скритих ворогів України.

Привітаймо Новий Рік окликом: нехай живе одноцільний національний фронт!

М. Струтинський.

Вибори і українське жіноцтво.

Масова участь у виборах — доказ політичної зрілості.

У виборах до польського сейму і сенату візьмуть перший раз участь також українські жінки. В австрійській державі жінки не мали політичних прав, себто не могли ні вибирати послів, ні самі не могли бути вибраними послами. Шойно основні закони Західно-Української Народної Республіки забезпечили жінкам всі громадянські права, аж до виборчого права включно. Однак не довелося українському жіноцтву скористати з тих прав у власній державі...

Польська конституція признала також рівність жінок з мушинами. Польський виборчий закон постановлює, що жінки мають ті самі виборчі права, що чоловіки, себто: кожна жінка, яка скінчила 30 літ, має право голосувати при виборах до сенату, а кожна, яка скінчила 30 літ має право голосувати при виборах до сенату.

Що більше — жінки мають право не лише вибирати, але і самі можуть послухувати, коли вони скінчили 25 літ (зглядно до сенату 40 літ).

Хай ніхто не думає, що політичні права для жінок — це в видумка поляків. Поляки тому признали жінкам рівні права, бо це зробили перед ними вже інші культурні народи Європи і Америки. А що поляки хотять чужинцям показати, що в них є такі самі культурні порядки, що в цілому світі, тому-то вони дали жінкам рівноправність.

І ось тепер українські жінки мають здати іспит своєї національної свідомості і громадянської зрілості!

Виборче право — це в велике право, яким треба дорожити якого

не вільно змарнувати, бо це була би ганьба і сором перед українським народом і перед цілим культурним світом. Жіночий голос важить сьогодні при виборах на рівні з чоловічим. Цілий світ прислухується уважно, що діється в нашім краю і який буде вислід виборів, яких послів вибере собі український народ. Цілий світ буде знати, скільки Українців голосувало в Галичині при виборах і скількою голосувало жінок. Цілий світ буде знати, скільки жіночих голосів змарнувалося і подумав собі про тих жінок, що вони ще темні, несвідомі, коли не вміють користати з громадянських прав.

Тому памятаєте, українські дні 4. і 11. марта, не сміс бути в Галичині ніодної українки, чи вона жінки! При виборах, які відбудуться стара чи молода, замужна чи дівчина, багата чи бідна, інтелігентка, селянка чи робітниця — яка в день виборів не пішла би голосувати і не віддала би свого голосу на українську національну лісту.

Цього вимагає не лише напіональний обовязок, але також жіночий інтерес, — інтерес жінок, їх дітей і їх родин. Чому так є, про це поговоримо другим разом.

M—на Р.

Про виборчі списки і реклами.

Дні 2-го січня 1928 р. обводові комісії виложуть до публичного перевідгуку списки виборців, що є управліні до голосування в даному обводі. Списки мають бути виложені до 15-го січня включно.

Закон постановляє, що: 1) списки мають бути виложені в локали обводової комісії щоденно через 6 годин і то в такім часі, щоби всі виборці могли їх переглянути.

2) Переглядати списки можна кожному, як рівнож можна робити виписки і витяги.

3) Обводова комісія мусить оповістити публично про урядові години.

В кождій громаді мусить завчасно оснуватися Український Національний Виборчий Комітет, який:

1) починаючи від 2-го січня провірити списки виборців,

2) якщо когось з українських виборців не втягнено до списку, комітетові мусуть подати, щоби поминений виборець висунути reklamaцію до обводової комісії найдалі до 16-го січня (але краще скоріше, чим в останнім дні).

3) Якщо поминеного виборця не має на місці, або з інших причин він не може внести reklamaцію, має внести таку reklamaцію згомбувати в комітетових.

4) Якщо в списках до сейму, чи

до сенату поміщено неуправнених до голосування, себто таких, що не скіпчили до дня 4-го листопада 21 років, або що зайшли до села по 4-ім листопада п. р. (в соймових списках), чи в сенаторських списках таких, що до дня 4-го листопада 1927. р. не скіпчили 30 літ, або що зайшли до села по 4-ім листопада 1926. р., згідно були карані карою, що відбирає виборцеві право голосування, проти таких осіб комітетові мусять внести наїдалі до 16-го січня рекламацію до обводової комісії.

В котому селі не отвориться Виборчий Комітет із за байдужності виборців, там мусить про те все подбати свідомий громадянин виборець, якому лежить на серці сила Українського народу.

Реклямації можна вносити або на письмі, або устно. Устно в той спосіб, що в урядових годинах приходить до обводової комісії і рекламацію диктується до протоколу урядочому членові комісії. Письменно в такій формі:

До Обводової
Виборчої комісії
в

(Імя і прізвище).... замешкалий в громаді повіту просить Комісію помістити його (або когось другого) на списку виборців до сейму (сенату) громади тому, що йому прислугує право виборання на тій підставі: (тут навести аргументи, на підставі котрих належиться право виборання).

Зволить проте Обводова Виборча Комісія умістити (того або того) в списку виборців до (сейму, сенату) в громаді

Місцевість, дия 1927 р.
(Імя, прізвище та точна адреса того, що вносить рекламацію).

Проти відмовного рішення Обводової Виборчої Комісії треба внести жалобу до Окружної Виборчої Комісії. Жалобу слід внести на протязі трьох днів від дня доручення, згідно оголошення рішення Обводової Комісії. Жалоби слід вносити через обводову Комісію.

Всі письма належить писати по українськи. Тільки на Холмщині, Підлясію і Лемківщині мається писати по польськи.

Доповідні списки і внесення реклами, це наважніший обов'язок в передвиборчому часі. Виповніть його солідно!

Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обеднання.

"Рідна Школа" в 1927 р.

Кожний, хто в будучині буде становлятися над розвитком тої вітхи української нації, що опинилася під Польщею, буде мусів спинитися на діяльності "Рідної Школи". Вже в довоєнному часі "Рідна Школа" (вона тоді називалася "Українське Педагогічне Товариство") мала неабияке значення. Вона показала, що при деякій організованості, гуртом народ може доконати великого діла, що зокрема в шкільництві може нарешті сам виповнювати ті недостачі, що панували й до сьогодні траплюють у державному шкільництві. Особливо зросло значення "Рідної Школи" в новоеному часі, коли активніша частина нашого селянства, побувавши в світі, зорієнтувалася, в чому лежить початок як не гаряду, то крашої долі народу і поставила шкільну справу на чільному місці в своїх змаганнях.

Діяльність "Рідної Школи" в останньому (1927 році) доволі жива й обємиста. Як узяти на увагу скупі матеріальні засоби, що ними Товариство розпоряджає, то ця діяльність прямо велітенська. Цього року утримувало Товариство 10 діточих садків і 13 захоронок. Ці заведення не тільки давали опіку дітям, розвивали їх духовно й фізично, але й відтяжували батьків занятих працею на прожиток. Дбаючи про виховання молоді, утримувало Товариство 43 народних школ, 10 гімназій, 5 семінарій, 1 торговельну школу,

7 фаховодоповняючих шкіл, щоби наші ремісничі хлопці не попадали під чужий вплив, 4 постійних фахових курсів, 5 бурс, де утримувалося за низькою оплатою, а в багатьох випадках і безплатно бідних а спосібних учнів, що бажають високої науки, та уладжено 11 коротше триваючих курсів, яких учасники набрали тільки практики, що вона Ім послужить для власного домашнього ужитку, або декому дала підставу, чи відкрила талант до певного ремесла.

Деякі кружки "Рідної Школи", які власних шкіл не утримували, уладжували з дітьми аматорські театральні вистави, заводили для дітей бібліотеки і передплачували діточі газетки. Деякі дбаали про доживлювання бідної шкільної дітвири, розділюючи для неї безоплатно молоко, хліб, чи чай; старались для дітей про одіж, шкільні прилади і т. і.

Та не тільки самою молодю займалася "Рідна Школа". Вона дбаала про освіту для дорослих, ведучи курси для дорослих, освітні курси українознавства, уладжувала виклади, відчти з усіх областей знання.

Для ведення так широкої діяльності треба величезних грошевих вкладів, бо річно 2 міліони золотих. Тільки частину тих видатків покривають учні оплатою за науку в школі. Решту мусить Товариство докладати з датків свідомого громадянства.

Треба признати, селянство й робітництво, ця наша національна основа, починає вже розуміти вагу освітніх, а головно шкільної справи. Відчуває теж і значення "Рідної Школи". Тож нерідкі бувають записи недвижимості з боку селян на потреби "Рідної Школи" (Жабе, Микуличин, Перехресне, Городенка, Мельниця й ін.) Трапляються й геройські пожертви. Н. пр. робітник, Ігнатишин, що працює в копальні нафти в Єгипті, дає кожного місяця один фунт штерлінгів (4 долари), селяни Заріча голодували, а щадності передавали для "Рідної Школи", голодували політичні вязні, а щадності казали обернути на "Рідну Школу", жертвували інваліди, виздоровці зі шпиталі, відмовляли собі дехто курення, напітків гучних свят, уладжували збирки на празниках (храмах), хрестинах, весілях і т. п. А в найновішому часі прислав вязень з Равіча 13 зол., а п. Елеонора Кульчицька, що не мала під руковою більшої готівки, дала золотий ланцюх вартості близько 200 зол. Та не про це тепер йде, щоби поодинокі особи здобувалися на геройство, треба, щоби кожна українська одиниця відчуває на собі частину того обов'язку, який мусить мати громадянство супроти "Рідної Школи". Неходить про великі датки, але про масові. Є нас українців один міліон 400 тисяч родин. Щоби тільки кожна родина дала на місяць по 10 сот., то були б 14 тисяч золотих місячно. Колиби в кожній громаді використати як слід воєвідський дозвіл і перевести відповідно "колояду" на "Рідну Школу", то це могло бы на протязі кількох днів дати найменше 100 тисяч золотих. А тих грошей треба. Бо поширюючи свою діяльність, попала "Рідна Школа" у стотисячний довг.

Як "Рідна Школа" дбає про те, щоб для українських широких мас добути справжню рідину школу, так само й ці маси мусуть зорганізовано й негайно подбати, щоби "Рідна Школа" мала спромогу виконати свою статутову діяльність.

Тому творім по селах, містах і місточках Кружки "Рідної Школи", вступають громадно в члени, переводім здіснілівовано збирку на "колояду" і передаймо як дар для "Рідної Школи".

Л. Ясінчук.

Приєднайте
передплату!

Тимчасовий Само- управний Виділ розвя- зано!

Кінець решткам самоврядування на наших землях.

Розпорядком в дні 30. січня 1920 р. покликано до життя Тимчасовий Самоуправний Виділ. Йому призначено заряд державним майном б. Галичини, управу фундацій, які мав під свою опікою б. Краєвий Виділ і адміністраційно-виконуючі функції б. галицького сейму. Крім цього входили вкруг ділання Т. С. Виділу ті всі справи, які входять в круг самоврядування. Як бачимо з цього, Т. С. Виділові приділено подібні компетенції, які мав перед 1918 роком Краєвий Виділ.

Однака богато з цього лишилось тільки на папері. Польський уряд почав стало і постійно зважувати круг ділання Т. С. Виділу і було очевидним, що стремить до його повної ліквідації. Уряд почав передавати поодинокі справи, які належали до обсягу Самоуправного Тимч. Виділу, властям адміністраційним, це в старостам і воєвідствам і не звітав взагалі уваги на протести Тимчасового Самоуправного Виділу.

Справа зайшла була вже в 1923 році так далеко, що польський сенат в жовтні того ж року мусив протестувати проти такої поведінки уряду, тому, що вона є неагідна з засадничими постановами польської конституції. Однака не помогли ні протести сенату, ні протести самого Т. С. Виділу — уряд польський стало і послідовно йшов по шляху повної ліквідації Т. Самоуправного Виділу.

В чому річ? Чому то польські уряди так завзялися конечно зліквидувати Т. С. Виділ? Так це не в українській уряд, українське населення не мав там ніякого впливу, чому ліквідують поляки ними-ж таки створену установу?

Відповіль на це ясна.

Польські уряди ліквідують тому Т. С. Виділ, бо це були рештки самоврядування в Сх. Галичині. І останні дні принесли нам завершення цього процесу. Тимчасовий Само-
управний Виділ розвязано, його функції передано адміністраційній владі, зліквідовано останні тільки окремішності наших земель, а українському населенню відібрано останні можливості самоуправи на його власній землі!

І ми бачимо дивну послідовність в поступованні польських урядів. То що розпочали уряди праві, закінчив уряд Пілсудського.

Про виборчі окр. ги.

Цілий простір Польщі є поділений на 60 виборчих округів. З того у 20 округах мешкають Українці. На кожний округ є з гори призначена скількість послів від 4 до 14. Польські законодавці повикріювали округи в той спосіб, що в корінній Польщі один посол припадає на 50—60 тисяч населення, під час коли на українських землях на одного посла треба аж 90.000 населення. В той спосіб, хоча виборча ординація є операція на рівності, воно на український народ кривдить. Рівність є тільки позирна.

В слідуючих округах живе український народ та вибиратиме своїх послів: (цифра з початку означає

- число округа, перша місцевість осіду округа, далі повіти, що входять до округа, кінцева цифра — скількість послів, що припадає на округ)
- 25. Біла, Радинь, Константинів, Влодава.
- 26. Люблін, Холм, Любартів.
- 27. Заміст, Білгорай, Томашів.
- 28. Красностав, Грубешів, Янів.
- 44. Новий Санч, Ліманова, Бояни, Величка.
- 45. Тарнів, Пільзно, Бжесько, Домброва, Грибів, Горлиці.
- 47. Ряшів, Ярослав, Переворськ, Ланцут, Ніско.
- 48. Перемишль, Добромиль, Сянік Березів, Коосно.

49. Самбір, Старий Самбір, Лісіко, Рудки, Мостиска, Годок.

50. Львів — місто.

51. Львів — повіт, Жовква, Сокаль, Рава-Руська, Яворів, Чесанів.

52. Стрий, Дрогобич, Турка, Сколе, Долина, Калуш.

53. Станиславів, Томач, Богородчани, Надвірна, Коломия, Печенижин, Городенка, Снятин, Косів.

54. Тернопіль, Збараж, Теребовля, Скалат, Підгайці, Чортків, Бучач, Гусятин, Борщів, Заліщики.

55. Золочів, Зборів, Камінка, Броди, Радехів, Бібрка, Перемишляни, Рогатин, Жидачів, Бережани.

56. Ковель, Любомль, Володимир Волинський, Горохів.

57. Луцьк, Рівне.

58. Кременець, Дубно, Остріг.

59. Бересте, Кобрин, Пружани, Косів, Дрогичин, Камінь Коширський.

60. Пинськ, Луцьк, Сарни.

Західні округи на Холмщині, Лемківщині і взагалі на захід від Сяніу в той спосіб повитинані, що українці не можуть там вибрати своїх послів. До одного-двох українських повітів причіплено 3—4 польські і таким штучним засобом відібрано Українцям можливість виборання своєї репрезентації. Це очевидно, не припадок, але розумно обдуманий план на знищення наших західних окраїн.

Наприклад на Холмщині Українці власними силами не можуть вибрати ні одного посла, а в спілці з жидами можуть вибрати чотирох. Тому для українських патріотів і сумніву не могло бути в тому, щоби для ратування Холмщини вступити мали в блок з жидами. Бокожний народ мусить оборонити в першу чергу свої найбільш загрожені окраїни.

(Далі буде.)

В. Целевич.

3 Хлопських гараздів.

Недавно була в "Свободі" стаття п. з. „Бульба і культура". Там сказано, що чим культурніша країна, тим менше управляється у ній бульби. Не буду писати про культуру Польщі, ні про біду нашого народу у Східній Галичині, а напишу тільки про нашу Рудеччину. Не є я ніяким просвіченим чоловіком, жиу на селі і добре знаю, якби народ бідував, якби ще не було бульби. А ще по тогорічам урожаю. Правда, урожай був незгірший, але видатку з него

кілько то гроши треба? Та то ще байка. Одіж і чоботи чайже не в рахунку. Того також задармо ніхто не даст.

Плекав чоловік якусь безрогу. Сам не доїв, а й дав. Вже й рік доходить. Думав, будуть гроши. Виснав на торг. І сто золотих не давали! Ну і щож має бідний хлопробити? Гроший на всю треба. На ріжні податки. Сяг дерева коштує 60 золотих. І то нема де дістати! Купив би вугля. Бойтесь, щоби не зачадитись. Заробити нема де. Щож продати? Хиба остатний гарнець зерна. А що з дітьми їсти? Та тільки бульбу, і то пісну, бо молока мається з літру і то віддав на молочарню. Не дав би, але мусить, бо там винен. Давних літ і капуста була. Того року попускалася. Як видите, що в нас без бульби нема що робити. На рано вариться бульба. Прийде дитина зі школи, єсть бульбу. На півдні зупа з бульби. На вечір бульба. І як рік божий тільки бульба і бульба! Хочби приїхав ту з самого Льондину не знати який учений, а засів на 2—3 моргах поля з 10-членною родиною, то інакше не пографив би.

І від коли хлоп так бідує, ще ніхто не пожурився його долею, аж тепер перед виборами. Тепер находитися йому опікуни. На вічу, на зборах і в селі прилаязять, так хлопським майбуттям інтересуються. Та де йому хлопську біду направляти? На ногах його лякери, футро на нім як на графі. Він каже: я ваш брат! Я з партії, що стоїть за селянами і робітниками. Та партія бореться, щоби хлоп так не бідував. Дальше каже: не слухайте попів! То буржуї! Вони за вас не дбають. Вони угодовці. Їх партія УНДО та-ка старенька, як той 80-літній старець на печі. Наша партія Сель-Роб мов 25-літній молодець зі здоровим розумом. Як той молодий господар веде добре господарку, так наша партія добрими стежками заведе народ до кращого. Котрі хлопи його не послухають, скажуть йому, що не хочуть таких опікунів, а ще котрі вийдут 2—3 рази до церкви на зиму і діти вишли, що хочуть жити по людськи,—таких називав ундівцями, ключниками церковними, паламарями, і т. д.

Але свідомі, чесні, трудящі громадяне не підуть за його проводом, бо знають, що ті опікуни не роблять того з любовю до простого народу, а роблять то хиба за гроши. До вподоби вони тільки тим неробам, дармоїдам, що чужим хотіли би жити, або тим, що на своїм кавалку поля не хочуть робити, а Францію і Німеччину обіздили і ніде за дармо нічого не знайшли.

Іван Кончак із Шептич, чередплатник „Свободи“.

Монархісті при роботі.

Невдача наемних агітаторів у Сокальщині.

В останній час виплила в Сокальщині нова партія — монархістична. Від неї партії шляється по Сокальщині якісь Івасик, що обіцяє всім багато грошей, щоби липше вписувалися до їхньої партії. Цей панок оголосив своє віче на 18. ц. м., але селянин не зійшися. Тоді відложено віче на 19. ц. м., і селянин знову не дописав. Віче заповіджене в третє на 20. ц. м. Наняті гінці ходили по місті, тягали людей, бубнили і т. п. Однак і ця „праця“ на ніч не здалася. Селянин зрозумів добре інтереси партії, що за чужі гроши хоче здеморалізувати Сокальщину. На віче 20. ц. м. знову ніхто не явився. Не помогли наради п. Івасика зі старостою, з поліцією. Слід зазначити, що цей панок на всіх нарадах по селах (мав вже чотири) окружується все поліцією.

Людей, що попали в цю партію, оголосимо незабаром в газетах. Селянин Сокальщини повинні дати належну відповідь панам монархістам, що поважилися тергувати душою українських селянських мас.

Селянин.

Склад виборчих комісій у львівському віце.

Згідно з постановами виборчої ординації предсідники окр. виборчих комісій оголосили особистий склад комісій, себто членів, вибраних громадськими радами і відбраннями війтів та іменованіх воєводою.

Окр. виб. Самбір (49): Члени: Скомпський, д-р Рибіцький, Дав. Крайцинер, І. Мос, І. Ортижський, заст. Новосілецький, Квінтівський, Раб, Левандовський, М. Добрянський.

Окр. Львів (50): крім поданих уже: д-р. Літинський, член Дзензелевич, заступник — оба іменовані воєводою.

Окр. Львів-повіт (51), члени: д-р Папара, інж. Крикевич, Д. Мавський, М. Зелінський, інж. Оборський; заст. д-р Ішковський, Стеблєцький, проф. Рот. Домарацький, Попель.

Крім того львівський воєвода подав до відома, що міністр внутрішніх справ установив виб. комісарами при поодиноких окр. комісіях старостів: Вжесіньовського (Перемишль), Ленчевського (Самбір), Екгарда (Львів-повіт) і д-р. поліції д-ра Райнлендера (Львів-місто).

Виборча ординація постановила, що окружні виборчі комісії обов'язані подавати всії свої постанови на письмі до відома виб. комісаря на протязі 48 год. Виборчий комісар має право на протязі дальших 48 годин заскаржити оречення комісії до найвищого суду за недодержання прописів, але це не зупиняє виб. поступування. Крім того виборча ординація признає виборчим комісарям досить широкі управнення, а то право бути присутнім на засіданнях комісій і переглядати всі акти окружніх і повітових виб. комісій. Всі виборчічинності до сенату виконують окр.

виборчі комісії, установлені для переведення виборів до сойму, а то комісії Львів-повіт, Станиславів і Тернопіль.

Для добра народу.

З Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами.

Для вигоди наших емігрантів, що приїздять до Львова і не знають міста, подають зараз на залишніх дверці в руки різних агентів, відкрило Товариство Опіки над Українськими Емігрантами недалеко від головного двірца (напроти дідузь) при вул. Городецькій ч. 95 Інформаційне Бюро.

В бюрі тім одержать емігранти всі потрібні інформації, звязані з виробленням пашпарту, подорожю та докладними відомостями про край, до якого задумують виїхати. Бюро відчинене щодня від 9—1 в пол. від 3—6 по пол.

Також і письменно удається бюро інформації емігрантам, а на відповідь треба долучити поштову марку за 25 гр.

Всіх наших свідомих громадян, особливо на селах, просимо отсмін подати до відома загалу про відкриття бюро та остерегти емігрантів перед агентами, що їх тільки хотять використати.

Для постійного інформування загалу про еміграцію видає Т-во Опіки над Українськими Емігрантами двотижневик „Український Емігрант“. Редакція і адміністрація: Львів вул. Городецька ч. 95. На бажання висилается окремі числа.

Особливо гаєжко приходить нашим емігрантам в дорозі до Зединених Держав Північної Америки та Канади через незнання англійської мови. Щоби цему бодай в часті зарядити, видало Т-во Опіки над Українськими Емігрантами книжку „Учиться по англійські“ — яка містить словарець та конечні розмови в часі дороги та при праці. Уложення так потрібної книжочки спочивало в руках досвідчених людей так що до мови як і до побору емігранта.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові Городецька ч. 95. М. Заячківський, президент. Д-р В. Константинович, секретар.

Еміграція до Німеччини.

Приймають також Українців.

Завдяки старанням Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, Еміграційний Уряд надіслав до голови цього Товариства п. Миколи Заячківського письмо з дня 7. грудня ц. р., в якому комунікує, що, доцінюючи тяжке положення населення повітів, діткнених в біжучим році катастрофою повені, буде старатися узгляднити їх, в міру спромоги, при поділі визначеного на 1928 р. контингенту сезонових робітників до Німеччини.

З приємністю вітаємо цю заяву Еміграційного Уряду і сподіємося, що приділ сезонових робітників з Підкарпаття буде значний і причиниться до вменшення там тяжкої нужди і безробіття.

Про спосіб реєстрування сезонових робітників на 1928 рік до Німеччини повідомить в своєму часі українське населення Товариство Опіки над Українськими Емігрантами.

ОСИП МАК ВЕЙ.

Пустельник з Путни.

В половині 15-го століття жив у долині Путни серед гір і пралісів пустельник Данило, отсій самий, що його образ є ще й доси на стіні монастирської церкви у Воронці, бо він на старі літа перенісся туди з Путни і був тут ігуменом. Він і в Путні не був уже молодий; мав із шістдесятів літ і був сивий, як голуб. Але дивним дивом у його виголодженні, випошенні, худеньким тілі була тоді така сила, що він дуже велике і чудне діло зробив.

Там у Путні над потоком, що пливє поміж горами, є скала, яка, мовби придавлена великою вагою, висунулася з під гори в яр. Скала довга, але не висока і не широка. Попри ню потік журчить, а навколо ще й тепер такі ліси, що Боже! Так ото в ті давні часи прийшов раз сюди Бог знає, відки, чоловік у довгій рясі та з клунком на плецях. То був Данило. Кілька днів ходив понад річку Путну, якби чогось шукав. Зголоднівши, ловив риби у річці, пік на огни і їв, або ягоди збирав, а потім знову ходив Но-

чавським лісом, що висунулося з

тим дивним пустельником, жалувавши його, дивувалися, боялися — і довгими студеними, зимовими вечерами нераз говорили, як то там живеться Данилов в пущі у такі морози. Кругом сніги, ліси, дикі звірі, в околиці ані одного чоловіка, а він там сам, як палець, і не боїться... А тимчасом Данило і в зимі, росклавши огонь у своїй коморі, ковтав далі своїм долотом та кlevцем у камінь, положав диких волів-турів, що заблукалися десь колись коло його скали, та від часу до часу виносив з комори вирубане каміння і скідав у потік. Приходив вечір, він дещо перекусив, як мав, молився довго, заткав добре дверці, клався у постіль з моху, накривався овечими щірами, що йому познали пастухи, і спав. А рано починав знову свою роботу.

Сім років працював він так, поки у скалі вирубав церквю на діво. Замісць притвора була перед церковцею невеличка камінна площа над самим потоком, де в літі люді було посидіти. А з тої площи заходилося у першу комору, як у бабинець церковний. Тут з лівого боку у стіні було вирубане широке корито на левовище для пустель-

На допомогу р'дному краєви.

Велика допомога американських українців.

З американської „Свободи“ довідуюємося про гарні висліди допомогової акції американських українців в користь старого рідного краю. Як відомо, українські товариства в Зединених Державах північної Америки утворили спільну організацію „Обєднання“, котрою головною цілю є фінансова поміч рідному, чи як в Америці кажуть, „старому“ краєви. Свій рахунковий рік жовтня 1926 до 20-го жовтня 1927 Обєднання замікає при кінці жовтня. Сегорічний звіт виказує що від Обєднання зібрали 21.915 доларів з 32 центів, з чого видано 20.255 доларів і 80 центів. З той суми вислано на Рідну Школу 5.150 дол., на інвалідів 2.200, на „Дім інвалідів“ (окремо) 1.600, на політичних вязнів 1.600, на пам'ятник Франка 675, на Т-во „Пресвіта“ у Львові 650, на сироти 655, письменникам і журналістам 610 доларів, на париський процес 414, на „Народний Дім в Сяноці 355 дол., на видання творів Франка 300, на Ремісничу Бурсу у Львові 300, збірка для села Мартинева 200, на українську пресу 175, вдові по пок. Вітовським 105, на Наук. Т-во ім. Шевченка у Львові 75, на Національний Музей у Львові 100, на гімназію в Чорткові 75, на дім в Ярославі 67, на Рідну Школу в Бережанах 50, на допомогу стрільцям 50, на пам'ятник Шевченка в Києві 50, на Центр. Союз українського студентства 50, на Народний Дім в Яворові 50, на захист для письменників 25, на Народний Дім у Чорткові 25, на „Пресвіту“ в Мелні 25, на Нар. Дім у Холмі 25, решта на дрібніші жертви, кошти пересилки грошей до краю, кошти ведення канцелярії, поштові марки, друк проспектів і т. п. Допомоги вислано на найпекучіші потреби в краю, при чому респектовано й волю жертвовавців, які прислали до Обєднання також гроши на ріжні ціли.

В 1925-му році обєднання зібрали 19.679,23 дол., в 1926-му році 17.816,51 доларів, в 1927-му році 21.915,32 дол. Разом отже в цих трьох роках вплинуло до Обєднання 59.410,06 дол. З той суми вислано до краю: в 1925 році 15.223,87 дол., в 1926 р. 15.935,65 дол., в 1927 році 19.777,60 дол. Разом за три роки: 51.937,12 дол. В звітовому році Обєднання зужило на видатки на діловодство, які обмежено до обхідних конечностей, усього 477,20 дол., себто мало що більше як 2 проц. загального приходу.

Наведені цифри говорять найкраще про ту велику роботу, яку веде за океаном Обєднання українських національних організацій.

Се вже була пізня ос

Ідейним керманичем Обеднання належиться дійсно велика подяка за їх щиру опіку над інтересами рідної Батьківщини.

ШІД РУМУНСЬКИМ ЧОБІЛОМ.

Українська школа в румунськім ярмі.

По загарбанню українських земель, румунська влада постепенно нищила українську школу на Буковині. Зробувавши в 1924 р. українським масам цілковито їх рідну школу, румунський уряд строго заборонив дітям українців навіть говорити між собою в школі рідною мовою, а вчителям запрещено вживати української мови навіть тоді, коли треба пояснити якесь румунське слово. Минали літа, а українські діти виходили зі школи тільки вадурманені, бо коли й похопили яке румунське слово, то й його перекручували.

Шойно в 1926 р. відбулося перше масове віче в Чернівцях, на якім численно вібрані українські селяни й робітники доказали звороту всіх українських шкіл, як народних так і середніх, і заведення українського університету в Чернівцях. Винесену в тім дусі резолюцію віча передано міністерству освіти та президенту міністрів. Кромі цього кожда громада окремо від себе висилала подання з масовими підписами. Як резолюцію так і подання міністерство відкинуло, а провідники цеї шкільної акції поарештовано і ставлено під воєнний суд. Та коли помимо цього акція українських працюючих мас за рідну школу не втихала, румунська влада дозволила вікінці на днях на двогодинну науку української мови тижнево чи народних школах в тих селах, де мешкають українці компактною масою, однака з тим застереженим, що тільки ті діти вчитимуться української мови, котрих батьки дозволяють, щоб іхні діти побирали науку української мови.

Є це вмисне застереження, щоби і цю уступку, яку прийшлося румунській владі зробити українським масам звести на ішо. І вже в деяких селах, учителі покликуючись на це, що їх громада перед роками ждала знесення української мови, — дарма, що це було побажання попів, учителів та інших румунських посіпак, котрі зрумунізуванням українських шкіл хотіли пріподобати новій владі, — не впроваджують цого розпорядження в життя. Інші вчителі, — румунські патріоти, вагалі затаюють це розпорядження перед селянами, знаючи, що їх за те чекає лише похвала. Через це в українських селах ще й доніці не вчути навіть ті дві години на тиждень української мови. Українським масам прийдеться звести нову боротьбу за переведення в життя і так нужденного зарядження що до науки укрінської мови.

Новий ловецький злокни.

Хто має право полювати і як?

З днем 28. грудня 1927 р. почав обов'язувати в Польщі новий ловецький за-

кон на основі розпорядку президента Мосціцкого. На основі того розпорядку полювання є звязане з власністю ґруту і належить до власника ґруту. З цього права власник ґруту може користати самостійно, якщо цей ґрунт творить простір (общар) 100 гектарів або 180 моргів в однім куснику. Значить, це право є добре тільки для „общарників“. Власники ґрунтів менших мусять лучитися в ловецьку спілку. Не вільно полювати без ловецької карти, яку видає староство. А ловецькі карти видається тільки тим, що мають право полювати из підставі відповідного маєтку або аренді права полювання. Не дістануть ловецької карти ті, що не мають дозволу на зброя, були в останніх 10 роках карані за злочин або проступок з охоти зиску, або нарушили ловецьке право. Ловецька карта коштує 10 зол. річно.

Упомянутій до полювання може стріляти немисливські пси і коти у віддалі 300 метрів від господарських будинків або 30 метрів від публичної дороги. Не вільно полювати в часі богослужіння в неділі і свята у віддалі 2 км, від церкви. Не вільно також полювати на 100 метрів від мешканських будинків і на цвинтарах.

Закон передбачує винагороду шкід від звірини грішми або через полювання.

Українці на Сибір і Казахстані.

Живуть національним життям.

Українці на Сибір і Далекому Сході (Зелений Клин) є коло міліона осіб на загальне число сибірського населення 10 міліонів. В Казахстані, це є на кіrkізьких степах над північним берегом Каспійського моря, було після статистики з 1925 звищ 531 тисяч українців. Українці на Сибірі і в Казахстані займаються переважно рільництвом. На поселення на Сибір і в кіrkізькі степи виїхали селянин з Великої України ще за царських часів. Селянин, особливо старші, що родилися на Україні, сильно тримаються своїх національних традицій і рідної мови і цікавляться життям на Україні. Мова по селах, як дома в родині, так в громадянських взаїмовідносинах українська і пісня українська, хоч там нема ані на лік жадного українського інтелігента. Молодь, яка учиться по сибірських серед. школах, говорить між собою по українськи. Царський уряд ставався всіма силами зденаціоналізувати українців на Сибірі і не позував там на плекання української культури. Щойно після революції своїми поселенцями на Сибірі і в кіrkізьких степах, а українські культурні установи шукають способів і засобів для культурної допомоги поселенцям.

Укр. Емігрант.

Громадянки і Громадяне!
Складайте датки на Український Народний Виборчий Фонд. Для повної побуди національного табору треба грошей. На списку жертвовавців не сміє бракувати ніодного св. домого громадянина! Шліть жертви на адресу: Львів, Земельний Банк Підвали 7. з допискою „на виборчий фонд“.

Передвиборчий рух.

Збори Українців м. Львова.

Народна Організація Українців міста Львова скликала на день 22. грудня ц. р. збори своїх членів в цілі вибору українського народного виборчого комітету на місто Львів. Збори отворив голова Народної Організації Українців м. Львова д-р А. Березовський, якого візовані вибрали предсідником зборів. Опісля о. іпсал. Л. Куницький виголосив реферат про потребу створення українського виборчого комітету для переведення вибору українського національного кандидата з міста Львова. Після оживленої дискусії вибрано борчий Комітет, зложеній з 100 членів, і екзекутиву, зложену з 25 членів. По виборі комітету і екзекутиви ухвалено резолюції, які постановлюють взяти участь у виборах до сейму і сенату та назначити українського національного кандидата на місто Львів. Одночасно в резолюціях унормовано функції Виборчого Комітету і візвано населення до складання на виборчій фонд.

Передвиборче віче в Яснівських, пов. Городок.

В дні 22. грудня відбулося в Яснівських передвиборче віче при участі місцевих і околичних громадян. Як делегат Центрального Комітету Обеднання прибув зі Львова п. Ів. Корчинський. Віче отворив і нарадам проводив місцевий парох о. декан Мармаш. Делегат п. Корчинський засував присутнім дикій похід польських го культурні надбання. Зокрема торкнувся партії на українські селянські маси та його справ земельної і шкільної. Запитуваний селянами вияснив програму Укр. Нац. Дем. Обеднання та напітнував зрадницьку роботу ріжних кирилицьких партій, як Сельроб, Партия Праці, УНС, та всіх польських, що живуть по українських селах. Пояснив також справу шкільного плебісциту та союзових виборів і візвав всіх до праці під врапортом одинокої народної партії, Національного Обеднання. Промовляв що о. декан Мармаш, що вказував на конечність праці в рядах Національного Обеднання та висловив іменем парохіян повне довіря проводові УНДО-а. Вибрано місцевий громадський комітет УНДО-а на чолі з о. дек. Мармашом.

Організаційний рух.

ДОБРОМИЛЬЩИНА.

Наради в організаційних і виборчих справах.

В Добромилі відбулося в останньому часі цілий ряд нарад в організаційних справах. І так: дні 28. листопада відбу-

лася в Народному Домі ширша повітова нарада, на якій обговорено справи виборчої акції. Нарадам проводив о. Господаревський, а секретарював п. Балко. Реферат політичний і просвітний виголосив делегат Центрального Комітету д-р Л. Макарушка. Референт представив у своїй докладі загальнє положення українського народного виборчого комітету на місто Львів. Вибори отворив голова Народної Організації Українців м. Львова д-р А. Березовський, якого візовані вибрали предсідником зборів. Опісля о. іпсал. Л. Куницький виголосив реферат про потребу створення українського виборчого комітету для переведення вибору українського національного кандидата з міста Львова. Після оживленої дискусії вибрано борчий Комітет, зложеній з 100 членів, і екзекутиву, зложену з 25 членів. По виборі комітету і екзекутиви ухвалено резолюції, які постановлюють взяти участь у виборах до сейму і сенату та назначити українського національного кандидата на місто Львів. Одночасно в резолюціях унормовано функції Виборчого Комітету і візвано населення до складання на виборчій фонд.

КАМІНЕЧЧИНА.

Віче в Дідилові.

В дні 11. грудня ц. р. відбулося в Дідилові велике віче в справі громадських виборів і виборів до сейму. Велику салю

ти воду. Зірвався знову, щоби втікати, але ступив уже лише кілька кроків і впав саме против Данило-вої скали. Данило бачив його страшні, червоні очі і безсильну злість, яка аж підкидала скрівавлене тіло. Здавалося йому, що тур от-от зірвється і одним скоком вискочить до него аж на камінь.

Видко діло у лісах хтось полював. Небавом надбігли і пси, але на ловців треба було ще довго ждати, заким надіхали на конях. Було їх з кільканадцять. Мали з собою луки, списи, довгі ножі та топори. Пси дали їм знати, де лежав тур. Але ж бо тут побачили вони щось дивніше, як тур. Проти них на високім камені стояв сивий дідусь, здивований несподіваними гостями. Нарешті один з ловців, молодий ще, з гарним круглим лицем та з довгим волоссям чоловік, зважився спіти:

— Я Степан, воєвода і господар цеї землі.

На те пустельник сказав: —

— Знав я ще твого діда Александра,

а Господь сподобив мене, побачити

що є ти тебе. Ходи до моєї церковці,

нехай я помолося, щоб Господь

дав тобі довгий вік.

Воєвода Степан і його дружина вилізли на камінь і зайшли до церковці. Всі оглядали цікаво невидану печеру і слухали молитви пустельника перед деревляним хрестом. По молитві вийшли з церковці і воєвода спітив пустельника:

— Ти сам вирубав сюди церковцю?

— Сам, пане мій.

— Не величай мене паном на

сім місци — тут я перед тобою,

старче божий, хилю голову.

— Не передо мною, а перед Богом, що вибрал мене за свого слугу.

— Добре тобі тут?

— Добре. Від коли моя церковця готова вже, не маю журби.

— І не страшно тобі?

— Страшніше між людьми, як

тут у лісі. Бував я і в світі і знаю,

де гірше.

— Ти, кажеш, затяմив моого

діда?

— Так у його війску я воював на Покуттю і на Поділлю, поки польський король Владислав не переміг його. Се вже з трийця літ тому. Вернувся я до дому і не застав нікого з родини: всі вимерли від „повітря“. Тоді я пішов на гору Атос і там прожив кільканадцять років у монастирі. Вернувся звідтам — найшов собі отсе місце і живу. Тут так тихо і гарно, душа моя має спокій.

— Справді гарно — потвердив воєвода. — Ми тут посидимо трохи і відпічнемо.

Дружина воєводи зійшла з каменя, а воєвода лишився з пустельником сам. Пустельник виніс овеці шкіри, простелив на землю і просив гостя усіти. Степан усів.

— Нічим мені тебе приняти — нарікав пустельник.

— Не журись, старче! От є з туря мясо, і в нас дещо найдеться.

А в низу над потоком уже справляли туря і роскладали огонь. Тихий закуток у ярі, де бувало, пустельник цілими тижнями не чув людського голосу, оживився, стало гамірно і весело.

— Чи не правда, що Турки здо-

— Хто ти, старче божий?

— Я пустельник Данило — відповів дідусь.

— Давно вже тут?

— Сім років. А ти

ляне. Віче відкрив селянин Яцко Гуньовський, діяльний громадянин, якому село завдячує всі свої установи. До президії вибрано о. Івана Піджарка і селянина Мирона Рубаху. Політичний реферат виголосив делегат Центрального Комітету об'єднання п. Ів. Корчинський, що між іншим засував присутнім значення виборів до варшавського сейму. Пояснив також шкільну роботу агіаторів спілків стягу УНСА, Сельроба і т. п. партій. В дискусії забирали голос між іншими селянин Гуньовський, що звивав селян до політичної організації під стягом Українського Національно-Демократичного Об'єднання, та о. Піджарко що вказував на важкий сучасний момент українського народу. Вибрано теж місцевий громадський Комітет Укр. Нац. Об'єднання.

УГНІВЩИНА.

Велике повітове віче в Угнові. Дия 15. ц. м. відбулося віче в місті Угнові. Простору салю читальні „Прогресі“ заповнило кількасот осіб. Як референти прибули делегати Центрального Комітету зі Львова пп. Іван Ліщинський і Ів. Корчинський. Віче отворив голова Пов. Нар. Комітету інж. Целевич, проводив нарадам Ів. Дужий, господар з Хлівча. Делегат Ів. Ліщинський представив тяжке положення українських працюючих мас, висвітлюючи погубну політику польських партій супроти українського народу. В часі його промови місцеві поляки під проводом судді Коздронського та писарчука Гонсьоровського перебивали і схинили крик, хотічи спровокувати селян і довести до розвязання віча. Однак зібрані селяни вивили велику зрілість, воявничого Гонсьоровського викинули з салі, а судді Коздронському дали на салі таку відправу, що цей стояв опісля ні в сих ні в тих і мовчав. Другий делегат Ів. Корчинський виголосив реферат на організаційні теми і візвав присутніх до одноцілого національного фронту в так важкій хвилі. Поляки, унісні і сельробівці і тут перешкоджували, заликаючи собі в вулиці „товариші“, що мали провітні делегатів. Відповіль їхні оклики дав делегат Корчинський, що ясно представив присутнім селянам кирилицьку політику продажних хлібодільських партій від уніснів, монархістів до сельробівців включно. Селянин заявився рішучо проти продажних партій і рясніми оплесками нагороджували промови делегатів. В дискусії забирали голос пп. Данилович і Рави руської, Целевич і інші. Закрив віче теплими словами один з найсвідоміших селян в повіті Ів. Дужий, після чого відспівано патріотичні пісні.

Викинені люди, що хотіли розбити віче, схинили авантuru на вулиці. Писар Гонсьоровський накинувся на всіх учасників, закидуючи між іншим, що УНДО всіх підплатило. Добре відповів Ім старенький 80-літній селянин Кіндрат Магура.

Слід зазначити, що від якогось часу шляться по повіті уїдівські продажні прихвості під проводом Заворотюка. Селянин повинні дати Ім належну відправу.

Учасник.

Мандрівка народів у Китаю.

Голод і революція.

В північному Китаю страшний голод викликав справжню мандрівку народів. Кілька міліонів людей іде в напрямі Манджурії. З провінції Шантун утікають люди масово перед бандитами і дезертирами. В провінції Шансі голод грозить 9 міліонам людей.

Комунистична революція, здійснена в Кантоні, лютує в частині провінції Квантун. Кізня пригадує кроваві сцени з повстання боксерів. В містечках поубивано богатих китайців. Одного китайського вченого вбили, а передше вирвали йому язик і відрізали його.

Місто померших.

Кантон після більшовицької революції.

Англійські газети подають цікаві вісти про те, як здійснено комуністичну революцію в китайськім місті Кантоні.

Ціле місто виглядає тепер як цвинтарице. Багато трупів лежить іще на вулицях і тротуарах. Свідки оповідають, що до боротьби втягнено китайських комуністів і що російський консулят брав участь у революції. Двох росіян застрілено біля будинку управи міста, п'ять інших, між тими відеконсуля й одну жінку покарано смертю. Чотиринацять росіян, між тими ген. консула СРСР, взято в полон. Консулят СРСР у Кантоні знищено зовсім. Урядовці посольства вивели бічними вулицями за місто. Більшовицьким консуларним урядовцям завішено на шії афіши, щоби населення трактувало їх так, як заслугують. Урядовці тих побито і поранено, 5 розстріляно. Вояки розстріляли на вулицях 14 жінок і дівчат, що мали коротке волосся, бо в Китаю таких вважають комуністками.

В Кантоні під час революції в консуляті СРСР найдено гарматки і багато муніції. У Гон-Кон під час здобування більшовицького коноуляту вбито відеконсуля і 2 уряднички. Інших урядовців закували в кайдани і відвезли до вязниці, де їх розстріляли. Члени більшовицького консулату, торг. місії і відділу більшовицького банку у Шангаї дістали приказ покинути місто.

Що чувати в світі?

Радянський Союз. В тяжкому положенню опинилася більшовицька опозиція: Сталін щораз більше приирається до її печінок, менших божків опозиції посадив в тюрмі, а більших поневіряє, відбираючи їм привілеї. Бо треба знати, що біль-

шевицька (комуністична) партія відіграє в Радянському Союзі подібну роль, як дворянство (шляхта) за царських часів. Як для царату головною опорою було дворянство, так для більшовицького режиму є комуністична партія. З неї рекрутиться урядницький стан, вона має рішаючий вплив на політику внутрішній і зовнішній. І як колись за царату бунтувалася частина дворян (під впливом західно-европейських визвольних рухів), йдучи в підземелля, бунтуючи селянство та робітництво, так само тепер зачинається бунтівництво в більшовицькій партії. І як колись за царату заповнювалися тюреми бунтарями і „неблагонадійними“, так само діється й тепер. Витворюються нові мученики, їхні клічі поширюються в масах, розчарованих в обіцянках більшевиків створити рай на землі. Стара як світ пісня: голодні борються з ситими, упривілейовані з поневоленими. Обіцянка більшевиків зрівнати всіх людей показалася найбільшою облудою, яку знає історія. Багато клопоту спричиняють головачам більшовицької опозиції їхні жінки. Коли їхні чоловіки сиділи при обильно заставленому столі, тримаючи з Сталіном, могли вони вести виставне життя, гарно вбиратися, їздити самоходами і т. д. А тепер, коли чоловіків викинули з партії, цим паням довелось обмежувати свої вимоги і великопанські звички. Жінка Каменева (сестра Троцького) докучає братові і чоловікові, щоби упокорилися перед Сталіном. Каменев мякне, а Троцький дальше гороїться. Так саме не дає жінка спокою Зіновеву. І він вертиться, як муха в окропі. А це його тільки осмішує, бо він досі дуже дер носа, уповаючи на свої впливи як колишнього більшовицького папи (був головою Третього Интернаціоналу). Ніде правди діти: твердим чоловіком показався Троцький, який колись зорганізував більшевикам армію. Тому й велика його популярність. Доказом цього є заховання публіки в кінах під час вистави фільму „Жовтень“: Коли під час висвітлювання цього фільму зявиться образ Троцького, публіка грімко плаче в долоні. Значить, внутрішня боротьба у більшевиків йтиме дальніше. А вислід? Скоріше чи пізніше більшевізм провалиться, бо він внутрішні розкладається, а над змінюючим цього розкладу працює само життя, яке ніколи не повинується одиницям, яке повинується внутрішнім законам розвитку людських збрівниць, а сильні одиниці цей процес розвитку можуть тільки підсичувати або хвилево ослаблювати. — Сього року не повезло більшевикам зі збором збіжа на Україні, то значить — одинокого

продукту, який вивозять за кордон. А це тому, бо селянин не хочеть продавати збіжжя, бо бояться за долю урожаю в найближчому році, а також тому, що на ринках за мало є фабричних виробів, яких потрібує село, отже немає спонуки до продавання збіжжя, бо все одне не можна купити потрібних в господарстві місцевих виробів. — Дуже зажурилися більшевики своєю невдачею в Китаю (там кріваво здавлено більшевицьке повстання в Кантоні). А в той Китай більшевики вложили великанську суму, сподіючись викликанням там революції нанести удар „буржуазним“ державам і спонукати їх співати в більшевицьку дудку. Виходить таке, що більшевики втопили в Китаю великі грошеві засоби, за які можна було поставити на ноги зруйнований революцією промисл. Революція в Китаю невдалася, а нужда в більшевицькім парстві росте. Росте нужда, а з нею розчарування в той новий світ, який обіцяли більшевики створити на горах людських трупів.

Італія. Італійський диктатор Муссоліні дуже солідно заговорив про необхідність італійсько-французької дружби. При тій нагоді сказав, які уступки повинна зробити Франція Італії. Французькі газети це залияння приняли холодно. У відповідь на це фашистські італійські газети пишуть, що Італія може дати Франції в заплату за уступки. Вони пишуть: Італія може заключити з Францією военно-політичний союз на Середземному Морю, якого вістря зверталося би проти Німеччини. Римська газета „Трибуна“ пише про необхідність оборони латинського світу, якомугрозить згорт англійсько-саксонських націй, наступ німецького світу, азіатське варварство східного більшевизму, новий натиск відродженого магомеданського світу і вкінці американське варварство. Все це — на думку — „Трибуни“ грозить знищеннем старої культури і моралі. — Згідно з заповіддю обіцянкою Муссоліні з перед року стабілізувати італійську валюту (ліру) Італійський Банк на основі королівського розпорядку з 22. грудня обов'язаний вимінювати паперові банкноти на золоту і срібну монету. Золота ліра коштує 3,66 паперових. Муссоліні при цій нагоді заявив, що міг би ще вибачити піднести ліру, однак не робить цього зогляду на теперішні обставини. В Італії не було виміни паперових грошей на золоті від 1894 р. — В Парижі відбувся конгрес італійських політичних емігрантів, на якому ухвалено візвати всі верстви і партії до боротьби з фашизмом. По думці ухвали сам італійський пролетаріат не в силі повалити фа-

були Царгород? — спитав Данило воєводу.

— Боже! Боже! — зіткнув пустельник сумно. — І до мене дійшла пляма чутка, а я не вірив у такий допуст божий. За які гріхи впала така страшна кара на християн? Тепер і Молдава не буде мати від Турків спокою.

— А вже! — відповів воєвода. — Коли-бід дав Бог мені прожити, буду мати з ним діло не раз.

— Будеш! Будеш! — сказав пустельник живо — і Бог тобі поможет. Я буду молитися... ми всі будемо просити Господа.

Воєвода задумався:

— Це моя найбільша журба. Нападуть край, знівочать і навіть мої кістки з гробу викинуть.

— В Бозі надія. Ти прожиєш ще довгі літа. А коли вже про смерть думаєш, збудуй де на відлюдку монастир і там колись спічнеш.

Перекусивши, що було, попросив воєвода пустельника і кількох бояр, що були з ним, пійти оглянути околицю. Всі пішли горі річкою Путною. Не могли нахвалитися чудової сторони, освіченої тепер лагітним, осіннім сонцем. Тут було

так тихо і любо, якось і розмова не складалася добре. Воєвода ішов задуманий і провадив ціле товариство на гору. З гори довго оглядав долину річки і нарешті проговорив:

— Я побудую тут монастир, а ви аби мене по смерті в нім поховали. Тут я буду мати спокій.

— Рано ще тобі про смерть думати — замітив один з бояр.

— А проте треба. Спасибі тобі, старче, що мені сю думку піддав. Тут справді гарно і тихо. А мені за то Бог поможе Турків побити.

— Дай то Боже! — сказали всі.

— Деж-би цей монастир ставиши? — спитав Степан уже веселіше. Всюди тут гарно. Ано, пане пустельнику, стріль з лука; де стріла упаде, там буде церква. Міряй в сей бік в якесь дерево!

Пустельник Краснік стрілив з лука; стріла застригла в землю між деревами. Слуга побіг туди, щоб зазначити місце, а потім ховався за грубе дерево. По нім стрілив боярин Дума Браєвич; його стріла впала недалеко від першої. Стріляли ще бояри Станчул, Штибор. Даниович і їх стріли попадали також на землю. Тоді натягнув лук сам воє-

вода — і його стріла застригла в пень явора тай зломилася. Слуга дав про це знати воєводі. Всі зійшлися на цім місці, де падали стріли.

— Отут і буде престіл церкви, де моя стріла застригла. Назначи собі, старче Даниле, це місце добре; я хочу, щоб тут була церква. З веною пришлю сюди робітників. А тепер пора нам до дому.

Слуги привели коней, всі поїхали.

— Будь здоров, старче божий! — сказав Степан. — Молися за мене та за мою родину.

— Нехай тобі Бог щастить, господарю наш любий! — відповів пустельник. — Буду молитися і Бог мене вислухає. Будуть тебе прославляти на віки, доки сонця та землі.

Ловці відібрали і пустельник остався знову сам. Вернувшись до своєї склади і застав тут ще велике огнище над потоком. Ловці лишили йому цілу шкіру, зняту з тура, трохи не все мясо, а церковці найшов довгу грубу свиту, яку йому таким способом дарував хтось з д

шизму, до цього потрібна співпраця інших верств. — В Італії проголошено політичну амністію, яка дала волю 300 політичним вязням, а між ними комуністичним і соціалістичним послам. Другим політичним вязням, скорочено речинець карі.

Франція. Управа знищених війною областей оповістила статистичні дані про успіхи дотеперішньої відбудови. Шкоди в потерпілих областях обчислено на 95,7 міліардів франків. Досі заплачено вже 72,6 міліардів фр. Населення сенського департаменту (округи, губернії), яке під час перемиря в 1918 р. спало було до 2,1 міліона, піднеслося знову до 4,6 міл. і є його тільки 150 тисяч менше ніж в 1914 р. З 17,000 знищених громадських будинків відбудовано 13,200, з 9,300 фабрик відбудовано 8,300, з 7000 шкіл відбудовано 6,970. Терен воєнних подій, що обіймав 3,3 міліонів гектарів землі, майже зовсім очищений. Для засипання стрілецьких ровів зужито 313 міліонів кубічних метрів землі. Дротяні засіки, що обіймали 375 міліонів квадратових метрів усунені на просторі 352 міл. кв. метрів. Число худоби в цих околицях завдяки довозові з Німеччини вже дійшло до передвоєнного стану. Що значить роботягість і ...власна держава!

Данія. Міністр внутрішніх справ зголосив в парламенті законопроект виборчої реформи. На основі цього проекту число послів зменшується з 149 на 121. Вся Данія ділиться на 31 виборчих округів, в яких вибирається по одному послові. Крім цього існує 40 ділових мандатів, які ділиться між партії пропорціонально до їх сили.

Швейцарія. Швейцарська федерація рада застановляє над справою впущення до Женеви представника Радянського Союза, який мав би брати участь в ріжких нарадах Союза Народів в ролі обсерватора (приглядача). Цей обсерватор мав би по думці домагань большевиків своє ціле бюро. Та Швейцарія не згодилася впустити до себе такого обсерватора, бо не хоче, щоби він при помочі урядовців зі своєї бюро вів большевицьку пропаганду. За те згодилася, щоби в Женеві сидів собі представник большевицької телеграфічної агенції, який інформував більшевицькі газети про події в Союзі Народів.

Загальні Збори „Просвіти”.

Невдача кириничків. Побіда національного табору.

На сьогоднішніх Загальних Зборах „Просвіти”, які відбулися 26. грудня, наглядно виявилось, як великою силою є національний табор. Сельробівські киринички разом зі своїми попіхачами і прихвостями мимо великих засобів, які викинули на загарбання „Просвіти” в свої руки, найшлися в зникаючій меншості: під час вибору членів Видавництва за їхнію листюю кандидатів піднеслося всього 46 рук. На 736 учасників Зборів вдалося сельробівській кліші збаламутити всього 46 делегатів!

Одесі гурток наслідників „невидимої руки” пробував розбити Збори, викликуючи заміщення. Його спроби викликали серед зібраних стихійне обурення. І сельробівська братія взяла хвіст під себе і обмежилася до перебивання промов бесідників. І спріважне обличчя показалося прикінці Зборів: коли учасники Зборів співали національний гимн, сельробів затягнули „третій інтернаціонал”. Диригував ними Козьма Пелехатий (редактор „Волі Народа”, тепер „Сельроба“).

До чого бик навик... Колись вчив співати „Боже царя храни” — гимн царської Москви, тепер вчить гимн червоної Москви. Словом: дій панок зі своєю кумпанією співає

пісніки тих, що мають владу в Москві. І сам співає і темних людей вчити підглати. І в кулак сміється з дурнів, що слухають його. Бо він на цьому добре виходить...

Сьогоднішні Збори „Просвіти” виказали, що наші люди вже добре пізналися на фарбованих лисах з „Сельроба“.

Головою „Просвіти” вибрано серед невмовіючих олесків і викликовів „славно” — д-р. М. Галущинського. Д-р. Галущинський може бути гордий на те велике призначення, з яким струнілася його праця на Загальніх Зборах.

Під увагу Вп. Читачам.

З нинішим числом „Свобода“ зачинає входити знову в ПОБІЛЬШЕНОМУ ОБЄМІ. Великі завдання, які ждуть орган партії Обєднання в добі виборчої кампанії, спонукали управу видавництва побільшити „Свободу“ до 6 сторінок, в надії, що Вп. Читачі струніть нашу громадянську працю своєю допомогою, поширюючи „Свободу“ ПРИЄДНУВАННЯМ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ. Поширенням „Свободи“ зроблять велику прислугу дорогій нам усім національній справі, бо причиняться до освідомлення народних мас, баламучених ріжними непрошеними, а ворогом підплаченими опікунами.

З новим видавничим роком, який розпочинаємо нинішим числом, обов'язком кожного читача „Свободи“ ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ, що виносить 2 зол. 20 с. чвертьрічно або 4 зол. 40 с. піврічно. З надісланням передплати треба ПОСПІЩИТИСЯ, щоб недопустити до ЗДЕРЖАННЯ ВІСИЛКИ ГАЗЕТИ. В тій під долу членів до нинішнього числа „Свободи“ ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ.

ВИДАВНИЦТВО „СВОБОДИ“.

Новинки.

— Ботошані головне місто Буковини. Румунське міністерство внутрішніх справ ухвалило, що діяльність громадських і міських рад мусить стояти під строгою контролю міністерських генеральних інспект. управи. Буковина зі всіма своїми повітами числиться як один район і належить до генерального інспекторату в Ботошанах. Так поволі, щоб затерти старі форми Буковини та чим раз більше зблизити її до властивої Румунії, румунський уряд перетягне всі головні уряди з Черновець до Ботошан і Ботошані, що дежать на території старої Румунії, становить столицею Буковини.

— Залізниця не подорожіє. Польський уряд відкликав розпорядок, яким підвищував від нового року ціну залізничних білетів.

— Зріст дорожнечі в Польщі. Варшавський статистичний уряд подає що від 1. січня 1925 р. до кінця листопада 1927 р. зріст дорожнечі в Польщі вносить аж 45 процент значить, майже на половину.

— Перемиська повітова рада має бути розвязана в найближчому часі. Місце повітового маршалка Друшбацького займе перемиський староста як урядовий комісар.

— Покреслені банкноти — ушкоджені. З огляду на часте поміщування записок, цифр, ріжних шифр і т. д. на незадрукованих маргінешах банківських білетів Банк Польський уважає такі банкноти ушкодженими і стягає їх з обигу. Тому прилюдні каси клієнтів, вплачуючи такі банкноти, відсилатимуть до кас Банку Польського задля виміни.

— Кара смерті в Польщі. Оголошено урядовою розпорядком прозидентом Мосцицкого в справі виконування вироків смерті. На підставі цього розпорядку смертний засуд, виданий всяким судом, буде тепер виконуватися тільки через повіщення. Тільки у випадку наглого суду на області, де заведено військові суди, міністерство справедливості в порозумінню з міністерством військових справ може зарядити виконування смертних судів через розстріл.

— Жидівські погроми в Румунії не мають кінця. В місті Ісаах румунські студенти обходили недавно п'яту річницю зачленування протижидівського товариства і спровокували жидам знову погром. Нищили жидівські domini a біжнице зруйнували. Заворушення припинило військо, зрештуючи 70 осіб.

— Що діється по наших селах. У Чорткові суд присяжних судив селян з околиці Теклю Василюк і Івана Шкільного за потайне вбивство мужа Теклі. Коли

Йосиф Василюк був у Канаді, його жінка почала жити з молодим парубком Шкільним. Муж вернувшись з Канади стверджав це, але коли мінка розказала і обіцяла поправу, вибачив їй. А проте потяг проповідувало далі роман із Шкільним. Епільгом цього роману було спільно обдумане вбивство Василюка, якого задушили вночі та повісили в стодолі, буцім він скінчив самовбивством. Теклю Василюк засудили на шість років. І спільника Шкільного на 10 років тяжкої вязниці. Є це вже четвертий засуд смерті в Чорткові за короткий час.

— Кружок Рідної Школи в Рогатині обходить в суботу, 31. грудня п. р. ювілей 30-річного існування. О год. 9 рано відбудеться богослужіння з панахидою за померлих членів з год. 10 популярна академія в салі української гімназії з рефератом п. Мих. Галущинського, хорами, оркестром та декламаціями.

Під увагу інвалідам.

Що не були при перегляді.

По закінченню перегляду інвалідів УГА, зарядженого нашим Товариством, приїздять щодня до Львова інваліди, які з ріжких причин не могли бути при перегляді. Звертаємо увагу, що такі поїздки безцільні та що для кожного інваліда окрім Товариства не може скликувати комісія. Всі інваліди, що спізнялися до перегляду, повинні переслати зголослення на письмі до нашої канцелярії й чекати дальнішого зарядження. Товариство не буде на будуче нікому звертати коштів дороги.

Канцелярія Українського Краєвого Товариства Опіки над інвалідами у Львові, вул. Руська ч. 3. II. пов.

Дописи з краю.

КОБИЛЯ пов. ЗБАРАЖ. (Свято „Просвіти“). Дня 18. грудня п. р. обходила наша читальня свято „Просвіти“. Рано о год. 10. о. Микола Іванчук відправив Службі Божій і паастас за померлих членів товариства „Просвіта“ а також за всіх тих, що поклали свої буйні голови у візвольній боротьбі. О. М. Іванчук виголосив патріотичну проповідь, яка зробила на слухачів сильне враження. Після богослужіння удалися всі до читальні. Тут мішаний хор відшпівав „Заповід Шевченка“, почім бібліотекар п. Юрій Шафранський мав відчут про діяльність товариства „Просвіта“ і його заслуги для нашого народу. Опісля наступили промови, переплічувані співом патріотичних пісень. Учасник.

КОПАЧИНЦІ пов. ГОРОДЕНКА. (Свято „Просвіти“). Наше село не багате, але є в ньому читальня „Просвіти“ і кооператива. Минулі осені купили вже площу під будову „Народного Дому“. Лише брак у нас розумних людей і тому з нашим народом робить що хотіть. В неділю, 4. грудня прийшов до нас якісь голодранець, ніби учень а ведовчений, Михайліо Прокічук з Вільхівця і зачав в читальні агітувати за партією Сель-роб. Прочитав сельськівську програму і вихвалював її під небес. На жаль знайшлось у нас таких 18 дурнів, що записалися до тієї партії, а

між ними деято, кого досі громада мала за зоруних і чесних українців. Не питайте, що то партія щідрова для нашого народу, що вона його баламутить за жидівські гроши, хоче перемінити церкви на театральні сілі, як є вже під більшовиками, та хотіє затягнути нас в московське ярмо під приказами Варшави. Спамтайтеся люди, не будьте жидівськими приховствами і верніть на дорогу праведних, бо інакше викинемо вас з читальні і кооперативи!

Українець.

Смішне.

Рінниця.

— Яка рінниця між блоком і собакою?

— Не знаю.

— Така, що собака може мати блоки, а блоки собак ні.

Перед весіллям.

Молодий до дівчини:

Мої родичі дадуть нам коня, таї дауть корову, а свині самі розмножимо..

56 1-1

Спеціаліст недуг легенів, серця і жовудка

Д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ ГОРОДЕЦЬКА Ч. 46
51 Пересвітлення Рентгеном. 4-4

Адвокат

Д-р СТЕФАН ФЕДАК

проводить поновно
АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ
43 у Львові, вул. Сикстуська 48. 6-6

БІЛІЗНІЦІ.

МАЛОКРОВНІСТЬ УСУВАЄ
ВИНО ХІНОВО-ЗАЛІЗНЕ
виробу М-ра КІШІШТОФОРСКОГО

на еспанській малязії регулює жіночі недуги, додає силу, побуджує апетит, додає крові, а жінкам у злогах привертає сили емоційно скоро; спеціально поручені лікарями в недугах легенів, по тяжких недугах, при загальному ослабленні, обриванні, недостачі охоти до життя, нудоті, памороках, при фізичнім і умовим виснаженні. Можна набути у всіх антиках і дрогеріях або у власній інтересі замовляти просто з фабрики. Щоби отримати безвартісних підробок, жадати відразно: вино хіново-залізне М-ра Кішиштофорского. Наслідування рішучо відкинути! Менша фляшка з перес. зол. 3-25, з фляшок 13 зол. Подвійна фляшка з перес. зол. 500, 5 фляшок 22-00 зол. Виключний склад і вирівня на Польшу: Fabryka chemiczna Mr. Krzysztoforski Tarnow. 39 6-